

**Пропозиції Асоціації міст України до проєкту Закону України
«Про внесення змін до Конституції України щодо місцевого самоврядування та територіальної
організації державної влади»**

Чинна редакція Конституції	Пропозиції АМУ	Пояснення
Стаття 85. До повноважень Верховної Ради України належить:	Стаття 85. До повноважень Верховної Ради України належить:	
30) призначення чергових та позачергових виборів до органів місцевого самоврядування;	30) призначення чергових та позачергових виборів до органів місцевого самоврядування крім випадків, передбачених Конституцією України;	
Стаття 92. Виключно законами України визначаються:	Стаття 92. Виключно законами України визначаються:	
13) територіальний устрій України;	13) адміністративно-територіальний устрій України;	Термінологічне редакції. За час з 1996 року термін територіальний устрій не набув поширення і фактично є синонімом адміністративно-територіального устрою.
Стаття 118. Виконавчу владу в областях і районах , містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації .	Стаття 118. Виконавчу владу в повітах , областях, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві органи виконавчої влади .	Мова йдеться про територіальні органи центральних органів виконавчої влади та урядників.
Особливості здійснення виконавчої влади у містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України.	Особливості здійснення виконавчої влади у містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України.	
Склад місцевих державних адміністрацій формують голови місцевих державних адміністрацій.	Виключити	
Голови місцевих державних адміністрацій призначаються на посаду і звільняються з посади Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України.	Урядники призначаються на посади і звільняються з посад Кабінетом Міністрів України.	Назва урядник є кращою ніж префект з огляду на українське походження і пряму асоціацію з Урядом. Необхідно запровадити виключну компетенцію Уряду за визначення складу урядників. Оскільки саме Уряд є вищим у системі органів виконавчої влади відповідно до статті 113 Конституції України.
Голови місцевих державних адміністрацій при здійсненні своїх повноважень відповідальні перед Президентом України і Кабінетом Міністрів України, підзвітні та підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня.	Урядники є підзвітними та підконтрольними Кабінету Міністрів України.	
	Урядники:	
	1) спрямовують і координують діяльність територіальних органів центральних органів виконавчої влади та здійснюють нагляд за додержанням ними Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;	
	2) забезпечують взаємодію територіальних органів центральних органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації;	
Місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні радам у частині повноважень, делегованих їм	Виключити	

відповідними районними чи обласними радами.		
Місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня.	Виключити	
Рішення голів місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та законам України, іншим актам законодавства України, можуть бути відповідно до закону скасовані Президентом України або головою місцевої державної адміністрації вищого рівня.	Виключити	
Обласна чи районна рада може висловити недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації, на підставі чого Президент України приймає рішення і дає обґрунтовану відповідь.	Виключити	
Якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили дві третини депутатів від складу відповідної ради, Президент України приймає рішення про відставку голови місцевої державної адміністрації.	Виключити	
Стаття 119. Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують:	Виключити	
1) виконання Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади;	Виключити	
2) законність і правопорядок; додержання прав і свобод громадян;	Виключити	
3) виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля, а в місцях компактного проживання корінних народів і національних меншин - також програм їх національно-культурного розвитку;	Виключити	
4) підготовку та виконання відповідних обласних і районних бюджетів;	Виключити	
5) звіт про виконання відповідних бюджетів та програм;	Виключити	
6) взаємодію з органами місцевого самоврядування;	Виключити	
7) реалізацію інших наданих державою, а також делегованих відповідними радами повноважень.	Виключити	Повноваження урядників повинні впливати із вказаних вище функцій. Це дозволить уникнути надання їм функцій не пов'язаних із функціями закладеними Конституцією.
Розділ IX ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ	Розділ IX АДМІНІСТРАТИВНО- ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ	
Стаття 133. Систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села.	Стаття 133. Систему адміністративно-територіального устрою України складають адміністративно-територіальні одиниці: муніципалітети, повіти, області, Автономна Республіка Крим.	
Частина відсутня	Муніципалітет складається з одного або декількох населених пунктів та прилеглих до них територій.	Положення про первинну одиницю є зайвим переобтяженням тексту, що не

		несе самостійного значення. Більш того виникає питання про вторинність інших адміністративно-територіальних одиниць.
Частина відсутня	Зміна меж, найменування і перейменування муніципалітетів здійснюються за наявності підтримки відповідних муніципальних рад у порядку, визначеному законом.	Стаття 5 Хартії Зміни територіальних кордонів органів місцевого самоврядування не можуть здійснюватися без попереднього з'ясування думки відповідних місцевих громад, можливо шляхом проведення референдуму, якщо це дозволяється законом.
...	...	Пропозиції до переліку областей відсутні.
Міста Київ та Севастополь мають спеціальний статус, який визначається законами України.	Міста Київ та Севастополь є муніципалітетами-областями. Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України може визнати муніципалітети з великою чисельністю населення муніципалітетами-областями.	
Стаття 140. Місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.	Стаття 140. Місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в інтересах громади (жителів муніципалітету) самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.	Відповідно до Хартії визнається основна роль ОМС у здійсненні МС. Роль жителів чітко фіксується у наступних положеннях Конституції. Стаття 3 Хартії <i>1. Місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення.</i> Для спрощення термінології необхідно замінити термін "територіальна громада" на "громада", "жителі муніципалітету". Це дозволить уникнути спроб наділення їх окремою суб'єктністю (компетенція, юридична особа тощо).
Частина відсутня	Громада (жителі муніципалітету) безпосередньо бере участь у місцевому самоврядуванні через місцеві вибори та референдуми, а також інші форми безпосередньої демократії.	Стаття 69 Конституції <i>Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії.</i> Стаття 3 Хартії 2. Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи. Це положення жодним чином не заважає використанню зборів громадян, референдумів чи будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом.

Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України.	Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами України.	Не має підстав визначати особливості здійснення місцевого самоврядування у вказаних містах.
Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.	Органами місцевого самоврядування, що представляють інтереси громади, є муніципальна рада та її виконавчі органи.	
Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради.	Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси всіх громад області, є обласна рада та її виконавчі органи.	Пропонується не утворювати на повітовому рівні органів місцевого самоврядування. Порядок визначення повноважень доцільно визначати у відповідній статті Конституції.
Питання організації управління районами в містах належить до компетенції міських рад.	Муніципальні ради самостійно вирішують питання адміністративного поділу відповідних муніципалітетів та організації управління такими територіями.	Райони містах, старостинські округ, нові форми адміністративного поділу.
Частина відсутня	Муніципальні ради можуть об'єднувати муніципалітети у агломерації. Питання організації управління агломераціями належить до компетенції муніципальних рад, які їх утворили.	Ч. 1 ст. 10 Хартії: Органи місцевого самоврядування мають право, здійснюючи свої повноваження, співробітничати та в межах закону створювати консорціуми з іншими органами місцевого самоврядування для виконання завдань, що становлять спільний інтерес.
Сільські, селищні, міські ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.	Муніципальні ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.	
Стаття 141. До складу сільської, селищної, міської, районної, обласної ради входять депутати, які обираються жителями села, селища, міста, району, області на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Строк повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради , депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років. Припинення повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради має наслідком припинення повноважень депутатів відповідної ради.	Стаття 141. До складу муніципальної ради входять депутати, які обираються громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування на строк повноважень муніципальної ради. Строк повноважень муніципальної ради , депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років.	Редакцію спрощено. Строк повноважень депутатів чітко прив'язаний до строку повноважень ради і тому не потрібно уточнення щодо припинення повноважень.
Територіальні громади на основі загального, рівного, прямого виборчого права обирають шляхом таємного голосування відповідно сільського, селищного, міського голову, який очолює виконавчий орган ради та головує на її засіданнях. Строк повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на чергових виборах, становить п'ять років.	Громада на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування обирають мера. Строк повноважень мера , обраного на чергових виборах, становить п'ять років. Мер очолює виконавчий орган муніципальної ради та головує на засіданнях муніципальної ради.	Назва посади "мер" вже набула широкого поширення. Вона є простішою і більш вдалою за терміни складені з кількох слів.
Частина відсутня	До складу обласної ради входять депутати, які обираються громадами області на основі загального, рівного,	Є необхідність закріплення у Конституції обов'язковості

	прямого виборчого права шляхом таємного голосування на строк повноважень обласної ради. Строк повноважень обласної ради, депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років.	представлення у обласній раді кожної громади.
Частина відсутня	Обласні ради, їх виконавчі органи підзвітні муніципальним радам. Муніципальна рада може відкликати депутатів обласної ради, що представляють відповідну громаду.	Це необхідно для чіткого зв'язку депутата з жителям, які його обрали і відповідно можливості його відкликання відповідною місцевою радою.
Чергові вибори сільських, селищних, міських, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень відповідної ради чи відповідного голови, обраних на чергових виборах.	Чергові вибори депутатів муніципальних та обласних рад, мерів відбуваються одночасно в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень муніципальних, обласних рад, депутати яких обрані на чергових виборах, мерів, які обрані на чергових виборах.	Редакційні правки.
Статус голів, депутатів і виконавчих органів ради та їхні повноваження, порядок утворення, реорганізації, ліквідації визначаються законом.	Статус депутатів муніципальних та обласних рад, мерів, голів обласних рад, порядок утворення, реорганізації, ліквідації виконавчих органів муніципальних та обласних рад визначаються законом.	
Голова районної та голова обласної ради обираються відповідною радою і очолюють виконавчий апарат ради.	Голова обласної ради обирається обласною радою на строк повноважень такої ради. Голова виконавчого органу обласної ради призначається та звільняється обласною радою.	
	Муніципальна рада може висловити недовіру меру, а мер може висловити недовіру муніципальній раді протягом другого, третього та четвертого року своїх повноважень. Таке висловлення недовіри має наслідком проведення одночасно позачергових виборів депутатів муніципальної ради та мера. Такі позачергові вибори призначаються Центральною виборчою комісією.	
	Позачергові вибори депутатів муніципальної та обласної ради, мера у випадках передбачених Конституцією та законами України проводяться не пізніше шести місяців з дня виникнення обставин, якими вони були обумовлені.	
Стаття 142. Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.	Стаття 142. Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності громад, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні обласних рад.	
Частина відсутня	Від імені громади права суб'єкта комунальної власності здійснюють муніципальна рада та її виконавчі органи.	Конституція Стаття 13. Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права

		<p>власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією.</p> <p>Необхідне чітке розмежування повноважень для забезпечення механізму стримування та противаг, а також оперативності управлінських дій.</p>
	Розпорядження об'єктами спільної власності громад області здійснюється обласною радою після консультацій з муніципальними радами.	
<p>Територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи і служби.</p>	<p>Муніципальні ради можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи і служби.</p>	<p>Ч. 1 ст. 10 Хартії: Органи місцевого самоврядування мають право, здійснюючи свої повноваження, співробітничати та в межах закону створювати консорціуми з іншими органами місцевого самоврядування для виконання завдань, що становлять спільний інтерес.</p>
<p>Держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.</p>	<p>Держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.</p>	
	<p>Стаття 143. До власної компетенції муніципальних рад та їх виконавчих органів належать сфери, що стосуються забезпечення життєвого середовища, сприятливого для відповідних громад. Муніципальні ради та їх виконавчі органи в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене законом зі сфери їхньої компетенції і віднесене законом до компетенції органів державної влади, інших органів місцевого самоврядування.</p>	<p>Стаття 4 Хартії Сфера компетенції місцевого самоврядування 1. Головні повноваження і функції органів місцевого самоврядування визначаються конституцією або законом. Однак це положення не перешкоджає наділенню органів місцевого самоврядування повноваженнями і функціями для спеціальних цілей відповідно до закону. 2. Органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене зі сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу.</p>
<p>Стаття 143. Територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування управляють майном, що є в комунальній власності; затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання; затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання; встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону; забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворюють, реорганізують та ліквідовують</p>	<p>Муніципальні ради відповідно до Конституції та законів України: 1) здійснюють нормативно-правове регулювання відносин у сферах, що належать до компетенції таких рад та їх виконавчих органів; 2) розпоряджаються об'єктами комунальної власності; 3) затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання; 4) затверджують муніципальні бюджети і контролюють їх виконання; 5) встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону;</p>	<p>Усувається змістовна суперечність коли громади мають право вирішувати не властиві для них питання бюджету, податків тощо. Редакційні правки.</p>

<p>комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції.</p>	<p>6) забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; 7) утворюють, реорганізують та ліквідують комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; 8) здійснюють інші повноваження, визначені Конституцією та законами України в межах їхньої компетенції.</p>	
<p>Обласні та районні ради затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних областей і районів та контролюють їх виконання; затверджують районні і обласні бюджети, які формуються з коштів державного бюджету для їх відповідного розподілу між територіальними громадами або для виконання спільних проектів та з коштів, залучених на договірних засадах з місцевих бюджетів для реалізації спільних соціально-економічних і культурних програм, та контролюють їх виконання; вирішують інші питання, віднесені законом до їхньої компетенції.</p>	<p>Власна компетенція обласних рад визначається Конституцією і законом.</p>	
<p>Частина відсутня</p>	<p>Органи виконавчої влади не мають права втручатися у здійснення органами місцевого самоврядування їх власної компетенції.</p>	<p>Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» Стаття 20. Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, і не повинен призводити до втручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм власних повноважень. Стаття 71. Гарантії місцевого самоврядування, його органів та посадових осіб 2. Органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених законом.</p>
<p>Органам місцевого самоврядування можуть надаватися законом окремі повноваження органів виконавчої влади. Держава фінансує здійснення цих повноважень у повному обсязі за</p>	<p>До компетенції органів місцевого самоврядування можуть надаватися законом або адміністративним договором частина компетенції органів виконавчої влади (делегована</p>	

<p>рахунок коштів Державного бюджету України або шляхом віднесення до місцевого бюджету у встановленому законом порядку окремих загальнодержавних податків, передає органам місцевого самоврядування відповідні об'єкти державної власності.</p>	<p>компетенція). Держава фінансує здійснення такої компетенції у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України або шляхом віднесення до місцевого бюджету у встановленому законом порядку окремих загальнодержавних податків, передає органам місцевого самоврядування відповідні об'єкти державної власності.</p>	
<p>Органи місцевого самоврядування з питань здійснення ними повноважень органів виконавчої влади підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.</p>	<p>Органи місцевого самоврядування з питань здійснення ними повноважень органів виконавчої влади підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.</p>	
<p>Частина відсутня</p>	<p>Держава забезпечує співмірність фінансових ресурсів та компетенції органів місцевого самоврядування. Зміна компетенції органу місцевого самоврядування здійснюється з одночасними відповідними змінами у розподілі фінансових ресурсів.</p>	
<p>Стаття 144. Органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.</p>	<p>Стаття 144. Органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції приймають акти, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.</p>	
<p>Рішення органів місцевого самоврядування з мотивів їх невідповідності Конституції чи законам України зупиняються у встановленому законом порядку з одночасним зверненням до суду.</p>	<p>Кожен може оскаржити до суду у встановленому законом порядку акти органів місцевого самоврядування з мотивів невідповідності Конституції чи законам України.</p>	<p>Слово «кожен» широко вживається у розділі II чинної Конституцією.</p>

*Прийнято Правлінням
Асоціації міст України
18 лютого 2020 року, м. Київ*